

Tatjana Pregl Kobe

Jure Vuga:
Modri plamen.

Ljubljana: Založba Mladinska knjiga
(Zbirka Nova slovenska knjiga), 2015.

Jure Vuga (1983) je svojo drugo pesniško zbirko naslovil *Modri plamen*. Naslovna ideja se je izkazala za hvaležno predvsem na nivoju sloga, ki nenehno spominja na modrino, ne le zaradi naslova pričujoče zbirke in ene izmed pesmi v njej (*Modri plamen*), cikla pesmi (*Spev vode, ki kliče k modrini*) ali katere izmed pesmi (*Modro sonce, ki se v širši strugi umirja*), temveč zaradi simbolne modrine, ki je hkrati širna kot morje, veličastna kot nebo in vzvišena kot mistični plamen v umetnostnozgodovinskem religioznem pomenu. Ali preprosto stvarna kot podoba sveta: "Naša Zemlja je kaleče seme. / Vsa z modrim ožarjena, / povsod živa in lepa." Je pa naslov lahko tudi eksaktno razložljiv, saj je v fizikalnem jeziku modri plamen tisti, ki je najbolj vroč.

Radikalnost v Vugovi poeziji se že v z modrino obarvanem spektru z dodajanjem različnih narečnih (štirna, nešpola, porton...), pogovornih (švercati, hosta...), starinskih (žitje, očaki, obstret, naphano...) ali redkeje uporabljenih (zlatonosno, samoniklo, soha, mrleče, begotno) besed ali tujk (emanacija, fraktal...) prelevi v inovativnost, oboje pa vodi k rezultatu, da je poetski modernizem zelo kompleksen in da se kompleksnost razširja tudi z značilnostjo in preciznostjo posameznih novodobnih vprašanj in spoznanj na temelju izkušenj minulega časa. Z vnašanjem teh besed (kot

ready-made predmetov v slikarstvu) se pesnik ne otrese aluzije na nekatere sodobne pesniške govornice, sporoča pa, da ne hodi po uhojeni poti, temveč raje tam, kjer ni poti, in pusti sled. Tako nastale tehnično raznolike zgodbe v verzih skupaj ustvarjajo mrežo razmišljanj o duhu prelomnega časa, v katerem živimo. In o natanko določenem majhnem koščku zemlje ob morju, bogatem z zgodovino, a tudi razvejeno s potmi, po katerih z odprtimi očmi in s čustveno zvedavostjo hodi pesnik.

Jure Vuga je diplomirani sociolog kulture in profesor umetnostne zgodovine, vsakodnevno izpostavljen ogledu podob. Za diplomsko nalogo *Interpretacija Botticellijeve Pomladi v misterijskem kontekstu* je prejel študentsko univerzitetno Prešernovo nagrado. Študiral je v Firencah, se izpopolnjeval v Rimu, Benetkah, Milanu in Londonu. V okviru doktorskega študija je v Firencah opravil delovno prakso, v doktoratu pa analiziral vpliv grafik iz renesančnega romana Hypnerotomachia Poliphili na Giorgionejevo *Nevihto*. Ta dejstva so kar pomembna, saj nam izdajajo način Vugovega pogleda na umetnost in poezijo, na povezovanje podob in besed.

Ljudje razmišljamo na dva različna, komplementarna načina: prek jezika in prek podob. To vznemirljivo idejo so potrdila dela največjih raziskovalcev nevroloških znanosti. V naših možganih sta dve različni osebnosti. Leva stran se zaveda prostora in časa ter misli v besedah, lahko bi rekli, da je to razum filozofov. Desna stran ne pozna časa in prostora, živi v veličastni večnosti in razmišlja predvsem v podobah. Že prva Vugova zbirka *Pod kamni plešem* (Beletrina, 2009) v tem kontekstu ne preseneča, saj deluje kot potovanje v času skozi podobe. Ko v pesmi *Podoba stvari* zapiše "Moja podoba je prisotna v vsaki stvari", sporoča, da zanj podobe, ki imajo resnično vrednost, ne prihajajo od zunaj, temveč od znotraj. V zadnji kitici doživeto podobo razloži: "Le včasih se zgodi, da svetloba prodre / skozi prepletene krošnje dreves, živo srebro jezera se zbistri, / svetloba in senca si ob tankem sloju gladine / prislonita hrbta in tedaj glej, / kako neulovljivo drviš skozi množstvo sveta." Svetloba in oblike zagotovo prihajajo od zunaj, podobe pa, kakršne vidimo, dobivajo obliko iz notranjosti našega duševnega prostora. Naša življenja, sporoča pesnik v prvi pesniški zbirki, so podobna sončevi poti: v najtemnejšem trenutku je zaznati obet svetlobe. "Izpisana z zlatim prahom na modrem polju / je Istra postojanka pred prostranstvi vetra." Cela pesem *Istra* je čutni opis podobe, ki je v določenem trenutku sedla v pesnika. Upodobil jo je z besedami. Vuga je torej že s svojo prvo knjigo pred sedmimi leti opazno vstopil v slovenski pesniški prostor, ki mladim glasovom na srečo vendarle še odstopi kakšno mesto. Tudi v zbirki *Modri plamen* so mu blizu antični misteriji, renesančna alkimija, budistične

meditacije ter določena sodobna problematika, vendar ne na aktivističen način, motivno pa prevladujejo mediteranske značilnosti in ljubezenske pesmi, pa tudi erotika, celo zelo strastna.

Podobe vodá so v pričujoči knjigi še posebej razvejene, zato zbirka na trenutke deluje neenotno, kot da jih pesnik ni dovolj prepletel, vseeno pa ni dvoma, da se večini pesmi uspe preliti v modrino (pesniškega) oceana. "Voda teče v vse smeri / v kanalih vzdolž cest / in se suka v osmicah" (*Pesniško prostozidarstvo*), "izvir studenčnice se duši v hlipanju" (*Pan je mrtev*) in "Jadran se levi kot ranljiva luskinasta kača" (*Soline*). "Upepeljen, a poživljen / se iz srebrnega jezera / feniks vzpne v nebo / in prek praske-tajočih potokov / prišumi nazaj v moje naročje," pravi Vuga, čuvar vrtov in častilec sonca, v drugem delu pesmi *Erotizem vode*. Tehnično metaforično bogato ustvarjene pesmi so na prvi pogled mamljive in nerazumljivo privlačne, saj pesnik kljub zahtevnemu povezovanju resničnih podob z zapleteno simboliko večinoma vpeljuje znane pojme in pojave (veter, morje, obale, valovi, gozd, gora, zemlja, zvezde, sonce...), vendar se v bralcu zaradi direktnega načina pesnikovega nagovora mestoma naseli nelagodje. Kaže, da se ekspresivna motivika pesnika globoko dotakne, vendar se mora bralec do globlje vsebine njegove izpovedi dokopati sam.

Zbirka *Modri plamen* je sestavljena iz sedmih ciklov, ki bralca vodijo od *Apokalipse*, pesmi v prvem ciklu, do žarenja ljubezni v zadnji pesmi (*Ljubiti: Žareti*) zadnjega cikla. Nekatere pesmi – vseh skupaj je v zbirki triinšestdeset – so preprosto razumljive, druge simbolično zapletene, enostavno izpovedne ali uokvirjene s poudarjeno poanto. Začetek zbirke je dramatičen, rušilen, apokaliptičen, konec pomeni sprijaznjenje s svetom, kakršen je, kajti tudi pesnik je, kakor sonce, nepopoln. V zadnji kitici zbirke pravi: "V sozvočju s tokom zelene reke / sprejemam minljivost sveta. / Takrat sijem mirno in blago. Igrivo delim svoje darove / kakor sonce, ki z dlanmi vse popke razpira." Bralec lahko konec razume kot novo obliko stvarjenja, lahko si predstavlja, kako iz pepela vzleti nov, pomlajeni feniks, lahko pa je le pomirjen s srečnim koncem. Verjetno je bila pesnikova pretenciozna ambicija, da bi zbirko zasnoval kot sklenjen krog in na ruševinah ustvaril boljši svet. "Okó se je predramilo in sprejelo povabilo" in – kot zaključí pesem *Žarek temne svetlobe* – "sredi nepredirne teme / je dih življenja postal svetloba". Zdi se, da pesnika obseda ljubezen do rodne Primorske, a ne zaradi njene preteklosti, kakor se skozi različna obdobja kaže vse do današnjih dni, ampak zaradi njene vizualne očarljivosti, skozi katero lahko spregovori tako o temi kot o sončni svetlobi. Zaokrožena individualna zgodba, ki bi se lahko dogajala kjerkoli, a skozi slikovito opisane podobe

poteka v okolju, ki je od nekdaj njegov dom in ga najbolj pozna. Prav tu se dogaja pesnikovo eksistencialno dožemanje lastnega jaza. Iskanje sebe.

Z odtenki občutljivosti, ki jo premore jeziku pokrajine predan in od čudežev intimnega življenja osupel pesnik, se postopoma razkriva jezik v zbirki. Tudi te pesmi namreč kažejo na to, da sta pri Juretu Vugi aktivirani obe možganski polovici, podoba in jezik se ne le dopolnjujeta, sta eno. Neenotnost forme je le navidezna, iz sestavljenih fragmentov podob je z besedami v celoti izslikana Vugova pesemska pokrajina. Podobe vznikajo v pesnikovi glavi, se združujejo, kombinirajo in razmnožujejo v najrazličnejših oblikah. So otroci njegove domišljije, ki jih zapisuje z razumsko natančnostjo (manj znane besede in pojme razloži v opombah) umetnostnega zgodovinarja, z mirnostjo filozofa in s čudenjem pesnika.